

การวิเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม ความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Factor Analysis of Management Strategy to Promote the Excellence of Basic Musical School

นฤพ ชันทับไทย และธีระภาพ เพชรมาลัยกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีค่า CVI เท่ากับ 0.95 สร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการทำ SWOT Matrix Analysis ตรวจสอบกลยุทธ์โดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 คน และเก็บข้อมูลกับครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี จำนวน 63 คน แล้วหาค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์องค์ประกอบ ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.70 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสม คือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ คือครูที่สอนวิชาดนตรี จำนวน 42 คน จากโรงเรียนที่มีผลงานปรากฏในตัวผู้เรียนด้านดนตรีเป็นที่ประจักษ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย การทดสอบไคสแควร์ และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ 53 แนวปฏิบัติ 2) กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ / กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน / โรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรี

Abstract

The research objectives were: 1) to analyze the elements of management strategy to promote the excellence of basic musical schools. 2) to evaluate the suitability and feasibility of management strategy to promote the excellence of basic musical schools. There were two research methodologies, as follows: Part 1) to analyze element of management strategies to promote the excellence of basic musical schools by studying, analyzing, the synthesis of documents, the related literature and in-depth interviews with twenty four experts, the applied tool was in-depth interviews with a CVI of 0.95 for developing management strategies to promote the excellence of basic musical schools using SWOT Matrix Analysis method. There were fourteen experts who examined the strategies by applying a Focus Group Discussion. Data was collected from sixty three teachers and educational personnel at school with Musical Excellence School and came up with a mean average and factor analysis. Part 2 was to evaluate the suitability and feasibility of management strategies to promote the excellence of basic musical schools using questionnaire. The questionnaires had a reliability value of 0.70. Participants who provided data of suitability included twenty one school administrators and participants who provided data of feasibility included forty two music teachers from schools empirically recognized as producing musical talented students. The data was analyzed in terms of frequency, mean average, chi-square test and one sample t-test methods. The results of the study were as follows: 1) management strategies to promote the excellence of basic musical schools consisted of six strategies and fifty three procedures. 2) Developed management strategies to promote the excellence of basic musical schools were statistically and significantly suitable and feasible at .01.

KEYWORDS: FACTOR ANALYSIS / SCHOOL MANAGEMENT STRATEGIES / MUSICAL EXCELLENCE SCHOOL

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลก ที่นอกจากจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถแข่งขันบนเวทีระดับโลกที่มีมาตรฐานในระดับที่ยอมรับได้ (International Institute for Management Development, 2015: 9) การศึกษาเป็นเครื่องมือและกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื่องจากการได้รับการศึกษาจะช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเอง สามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการพัฒนาไม่หยุดยั้ง การจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย วาจา จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเต็มศักยภาพ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความในใจของผู้เรียนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ

ศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 1-3)

เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในส่วนของสาระดนตรี มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ พัฒนากระบวนการรับรู้ภาพรวม การสังเกต รายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ได้ด้วยการมีความรับผิดชอบมีระเบียบวินัยสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3) ความสามารถทางดนตรีจึงมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์และผู้เรียนทุกคนด้วย เหตุที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันตามธรรมชาติ ขณะที่คนส่วนใหญ่มีความสามารถในระดับปกติ

จะมีคนส่วนหนึ่งที่มีความสามารถสูงกว่าคนปกติทั่วไป ด้วยพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งความสามารถพิเศษนั้นจะคงอยู่เจริญงอกงามและนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของสังคมได้อย่างมหาศาล ถ้าบุคคลนั้นๆ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับศักยภาพของเขาเหล่านั้น และสนับสนุนให้นำความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศและสังคมโดยรวม (นิพนธ์ สุวรรณรงค์, 2557: 2). ด้วยเหตุผลดังกล่าวสิทธิของบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ จึงถูกระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหลายมาตรา ทั้งรูปแบบการจัดการศึกษา หลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมและทั่วถึงทุกกลุ่มประชากรของประเทศ

อย่างไรก็ตามสังคมไทยยังไม่ได้ส่งเสริมบุคคลที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ให้แสดงศักยภาพและได้รับการส่งเสริมศักยภาพให้ถึงขีดสุดของความสามารถเหล่านั้น และระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้ที่มีความสามารถพิเศษได้เท่าที่ควร (ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล และคณะ, 2554: 199) เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษซึ่งมีอยู่จำนวนไม่น้อย ประมาณร้อยละ 3 ของแต่ละด้าน ได้หายไปจากระบบ รวมทั้งเด็กในวัยเรียนที่มีความสามารถพิเศษสูงกว่าบุคคลทั่วไปด้วยสาเหตุสำคัญได้แก่ 1) ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดู ผู้สอนไม่ได้สังเกตแววความสามารถตั้งแต่เด็ก จึงขาดข้อมูลว่าเด็กคนใดมีแววความสามารถพิเศษ จึงขาดโอกาสได้

รับการพัฒนาไปตั้งแต่ระยะแรก 2) ผู้สอนหรืออบรมเลี้ยงดูยังไม่ทราบว่าจะฝึกแนะนำและให้การศึกษาก่อนที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างไร ศักยภาพของคนเหล่านี้จึงลดลงและหายไปในที่สุด 3) ระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถรองรับเด็กเหล่านี้ได้ ทำให้เกิดการไหลออกของบุคคลในระดับที่เก่งของประเทศ ได้รับการจูงใจให้ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา 4) เด็กที่มีความสามารถพิเศษมักคิดในสิ่งที่ล้นชั้นชั้น และหลากหลายมิติไม่มีขอบเขต ระบบการศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่ปิดกั้นศักยภาพของเด็กเหล่านี้ โดยเฉพาะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมทั้งการขาดโอกาสได้เรียนรู้สิ่งที่อยากและท้าทายความถนัดความสนใจ จึงกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาไปในที่สุด 5) ระบบการศึกษายังไม่ยืดหยุ่นและไม่เปิดกว้าง จะพบว่าเด็กผู้เรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาที่มีความสามารถพิเศษโดดเด่นในทุกวิชาหรือบางวิชา เทียบเท่าระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า แต่ยังไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยตามศักยภาพ 6) ผู้ที่มีความสามารถพิเศษส่วนหนึ่งซึ่งได้รับการสนับสนุนให้ได้ศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาโท ปริญญาเอกทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาให้โดดเด่นมากขึ้น รวมถึงระบบงานกีดกันความสามารถที่มีอยู่ของผู้เรียน (อุษณีย์ อนุรุทธวิธวงศ์, 2555: 3-4)

โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนวัดอุปพระสงฆ์พิเศษที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี ซึ่งจัดตั้งตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ต้องการส่งเสริม ฟันฟู และอนุรักษ์

การดนตรี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2536 เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงพระองค์ทรงส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ดนตรีไทย กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสายสามัญ ที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางดนตรีโดยเฉพาะ เพื่อพัฒนาทางทางดนตรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเปิดทำการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2536 นับเป็นโรงเรียนมัธยมแห่งแรกในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรที่มุ่งเน้นทางดนตรีไปพร้อมๆ กับเข้มงวดในวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมโดยทั่วๆ ไป โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบสหศึกษา รับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งชายและหญิงมีทั้งอยู่ประจำและไป-กลับรับทั่วประเทศ ไม่จำกัดพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนดังนี้ 1) เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทย 2) เพื่อส่งเสริมทักษะและความเป็นเลิศทางทางดนตรีของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 3) เพื่อให้ได้ต้นแบบของการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมศักยภาพทางทางดนตรี ทั้งนี้ มีแนวคิดให้นักเรียนได้มีการพัฒนาศักยภาพทางทางดนตรี ทั้งทางด้านวิชาการและทักษะทางทางดนตรีไทยและดนตรีสากล โดยไม่ลดความรู้ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่ายังมีข้อจำกัดหลายด้าน และอุปสรรคการดำเนินงานที่ส่งผล

ให้การพัฒนาโรงเรียนบางส่วนยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (โรงเรียนมัธยมสังคีต กรุงเทพมหานคร, 2558 : 2) ทั้งด้านกลไกการบริหารจัดการ การสร้างความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบการศึกษา การผลิตและพัฒนาบุคลากร การสร้างและการถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษระดับสูง และการสร้างความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนของโรงเรียนมัธยมสังคีต กรุงเทพมหานคร ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงทางดนตรีให้กับประเทศชาติมากที่สุดต่อไป ซึ่งต้องอาศัยกลยุทธ์การบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ไปใช้ดำเนินงานบริหารจัดการภายใต้บริบทและความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน (พวงรัตน์ เกสรแพทย์, 2558: 9)

ปัจจุบันเป็นยุคการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับ และการจัดการเชิงกลยุทธ์ได้เพิ่มบทบาทและมีความสำคัญต่อการบริหารองค์การทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การที่ไม่แสวงหากำไร หากจะต้องบริหารองค์การเหล่านี้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอการบริหารดั้งเดิมที่ไม่คำนึงถึงสภาวะแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์การจะทำให้้องค์การไม่สามารถอยู่รอดได้ ดังนั้นทุกองค์การจะต้องนำหลักการจัดการเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารองค์การ เพื่อนำพาองค์การให้พ้นภาวะวิกฤติและประสบผลสำเร็จ (Robbins & Coulter, 2012: 19) ดังนั้นกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริม

ความเป็นเลิศทางดนตรี จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่การแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะต้องมีทิศทางดำเนินการอย่างเป็นระบบและสามารถเป็นต้นแบบของการปฏิบัติตามกลยุทธ์ต่างๆ ที่ได้รับคำตอบจากการวิจัย เพื่อที่จะเป็นการนำไปสู่กระบวนการสร้างบุคลากรของประเทศชาติที่มีประสิทธิภาพให้สมบูรณ์ ซึ่งแนวโน้มบริบทของการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี จึงต้องเพิ่มศักยภาพทางการบริหารจัดการให้สูงขึ้น โดยต้องคำนึงถึงกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นกลไกที่สำคัญในการดำเนินการพัฒนา (Porter, 2011:19) ให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ (พ.ศ. 2560-2564) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์เชิงลึกจากครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนวัตถุประสงค์พิเศษส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี ผู้บริหาร ตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน ที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป พิจารณาผลการวิจัยโดยผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาดนตรี จากโรงเรียนที่มีผลงานปรากฏในตัวผู้เรียนด้านดนตรีเป็นที่ประจักษ์ทั่วประเทศ ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้

สามารถเป็นประโยชน์ต่อทุกโรงเรียนในประเทศ เพราะทุกโรงเรียนจะมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีเป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และมีกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีที่พร้อมพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศได้ นอกจากนี้ยังสามารถเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นโดยทั่วไป ได้ศึกษาเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจมองเห็นความสำคัญในการเอาใจใส่ดูแลและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีอย่างเต็มที่ เป็นการเตรียมกำลังคนในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับ ให้เข้าใจความแตกต่างของการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป และเพื่อเผยแพร่ให้สังคมและสาธารณชนได้รับรู้และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research And Development) แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารและบุคลากรหลักของโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี จำนวน 24 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่ผ่านการตรวจพิจารณาความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่ามีค่า CVI เท่ากับ 0.95

ขั้นที่ 2 สร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการทำ SWOT Matrix Analysis แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่

ปรึกษาปริญญาโท จะได้ร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดทำกลยุทธ์ ด้านการกำหนดนโยบายและแผน ด้านการส่งเสริมวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ด้านการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 14 ท่าน โดยในขั้นนี้จะได้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการพิจารณา แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำไปสอบถามกับครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี จำนวน 63 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ โดยดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้แบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ที่มีคำตอบ 2 ทางเลือกคือ เหมาะสม กับไม่เหมาะสม ทั้งนี้แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการทดสอบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970: 297-334) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ที่มีผลงานปรากฏในตัวผู้เรียนด้านดนตรีเป็นที่ประจักษ์โดยพิจารณาจากผลการประกวดแข่งขันดนตรีโลก (World Music Contest : WMC) การประกวดแข่งขันวงดนตรีระดับนานาชาติ การประกวดวงโยธวาทิตชิงถ้วยพระราชทานฯ ของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การประกวดแข่งขันทักษะความสามารถด้านดนตรี งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 21 โรงเรียน (คน) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS : Express Mail Service) โดยก่อนส่งแบบสอบถามได้โทรศัพท์ติดต่อประสานแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ และการทดสอบไคสแควร์

ขั้นที่ 2 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้แบบสอบถามฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งนี้แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการทดสอบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970: 297-334) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอนวิชาดนตรี จากโรงเรียนที่มีผลงานปรากฏในตัวผู้เรียนด้านดนตรีเป็นที่ประจักษ์โดยพิจารณาจากผลการประกวดแข่งขันดนตรีโลก (World Music Contest : WMC) การประกวดแข่งขันวงดนตรีระดับนานาชาติ การประกวดวงโยธวาทิตชิงถ้วยพระราชทานฯ ของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การประกวดแข่งขันทักษะความสามารถด้านดนตรี งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS : Express Mail Service) โดยก่อนส่งแบบสอบถามได้โทรศัพท์ติดต่อประสานแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 42 ฉบับ

คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบ กลุ่มตัวอย่างเดียว

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ และ 53 แนวปฏิบัติ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับเปลี่ยนระบบการจัดสรรงบประมาณตาม แผนปฏิบัติการของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับโครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางดนตรีโดยมีแนวปฏิบัติ 6 ข้อ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการประกวดแข่งขัน และการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก โดยมีแนวปฏิบัติ 4 ข้อ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทยโดยมีแนวปฏิบัติ 25 ข้อ กลยุทธ์ที่ 4 เปลี่ยนแปลงสถานะโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนประจำ และระบบการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีจากทั่วประเทศ โดยมีแนวปฏิบัติ 7 ข้อ กลยุทธ์ที่ 5 สร้างภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ทุกระดับ เพื่อการศึกษาต่อ เพื่อ การมีงานทำ และเพื่อความเป็นเลิศทางดนตรีโดยมีแนวปฏิบัติ 6 ข้อ และกลยุทธ์ที่ 6 กำหนดรูปแบบวิธีการพัฒนาบุคลากรใหม่ ทั้งการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนและ ธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้าน

ดนตรี โดยมีแนวปฏิบัติ 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับเปลี่ยนระบบการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับโครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางดนตรี และกลยุทธ์ที่ 5 สร้างภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ทุกระดับ เพื่อการศึกษาต่อ เพื่อการมีงานทำ และเพื่อความเป็นเลิศทางดนตรี กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย ทั้งนี้กลยุทธ์ทั้ง 6 กลยุทธ์ มีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์ที่เป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลให้มีคุณภาพ สู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย กลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 6 กำหนดรูปแบบวิธีการพัฒนาบุคลากรใหม่ ทั้งการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ทุกประเภท ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนและธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ทั้งนี้กลยุทธ์ทั้ง 6 กลยุทธ์มีความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลยุทธ์ที่ 1 สร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทุกระดับ เพื่อการศึกษาต่อ เพื่อการมีงานทำ และเพื่อความเป็นเลิศทางดนตรี เป็นการประกันคุณภาพของสถานศึกษาที่ดีที่สุด ด้วยจะทำให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไปมองเห็นความมั่นคงในอนาคต เกิดความเชื่อมั่นในการที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2553: 72) ที่ระบุว่า การสร้างภาคีเครือข่าย เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงคุณภาพยุคใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมรับผิดชอบความเป็นไปของสถานศึกษา และหากได้มีการประชาสัมพันธ์ให้มองเห็นถึงเส้นทางในอนาคตทั้งการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนประสานความร่วมมือจากทุกระดับเพื่อการส่งต่อผู้เรียนที่มีศักยภาพเหมาะสม (Gardner, 1999: 53) ย่อมเป็นประกันคุณภาพของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีได้หมายถึงเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนไม่ว่าภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน นักวิชาการ และอื่นๆ ต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน ร่วมกันรับผลประโยชน์ เพื่อให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศและระหว่างประเทศบนฐานของความมั่นคงและกฎหมายระหว่างประเทศ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 10)

2. กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการประกวดแข่งขัน และการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในสถานศึกษาแล้ว กิจกรรมนอกหลักสูตรสำหรับโรงเรียนส่งเสริมส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรีถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง การหาเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกล้วนเป็นโอกาสและเป็นการสร้างความมั่นใจในทักษะและฝีมือทางดนตรี (โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร, 2558: 38) แต่ด้วยการประกวดแข่งขัน หรือการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี จำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในระดับโลก จำเป็นที่ต้นสังกัดต้องจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณ เพื่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีผ่านการประกวดแข่งขันทั้งในระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงการเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 2)

3. กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ด้วยเป็นเรื่องของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สถานศึกษาดำเนินการได้ตามความเหมาะสมที่เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556: 121) สอดคล้องกับข้อเสนอ

ของ (ธนู รักษาราชภูรี, 2557: 81) ที่ว่าการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนควรเน้นการบูรณาการ เชื่อมโยงองค์ความรู้ประยุกต์ใช้ดนตรีในกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นตอนที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี เพื่อตอบสนองคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ที่มีลักษณะของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ชอบค้นหาความท้าทาย มีแรงจูงใจภายใน มีความมั่นใจในตนเอง และมีการกำกับตนเองที่ดี (สุธาวลัย หาญจรสุข, 2557: 45) ตรงกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของการเสวนา การศึกษาเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : 94) ที่ว่ากระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรื่องความเป็นผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา เพื่อเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการเข้าสู่ธุรกิจสตาร์ทอัพ อันจะเป็นการสร้างฐานทางเศรษฐกิจของประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอนาคต ซึ่งดนตรีสามารถต่อยอดสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ ได้รับการยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับโลก จึงมีความจำเป็นที่การบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรีควรต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่

4. กลยุทธ์ที่ 4 เปลี่ยนแปลงสถานะโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนประจำ และระบบการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีจากทั่วประเทศ การก่อตั้งโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรีมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่ชัดเจนเพื่อให้เป็นโรงเรียนประจำที่มุ่งเน้นในการ

จัดการเรียนการสอนด้านดนตรี แต่ช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยหลายๆ ประการทั้งนโยบายของต้นสังกัด หน่วยงานที่รับผิดชอบผู้บริหารสถานศึกษา ฯลฯ ทำให้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนเปลี่ยนไป วิธีการที่เหมาะสมได้แก่การปรับเปลี่ยนสถานะโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนประจำ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีเวลาพัฒนาทักษะด้านดนตรีอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลกับการเดินทางไป-กลับ ตลอดจนมีครูและบุคลากรที่เชี่ยวชาญคอยดูแลการฝึกซ้อมและความเป็นอยู่ตลอดเวลา (โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร, 2558: 59) ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการรับนักเรียน โดยรับเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียน 6 ปี ต่อเนื่องจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่หากมีความจำเป็นสามารถรับนักเรียนระหว่างชั้นได้ ทั้งนี้ต้องไม่เกินแผนการรับนักเรียน และควรรับนักเรียนจากทุกจังหวัด โดยกำหนดรายละเอียดของการคัดเลือกให้เหมาะสม หรืออาจใช้ระบบโควตาให้แต่ละจังหวัดเช่นเดียวกันกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ทั้งนี้จะต้องเป็นนักเรียนทุนเช่นเดียวกันกับโรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โดยผลักดันให้เป็นมติดคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี ดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 15) ที่สำคัญควรประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในลักษณะเดียวกันกับโครงการเด็กที่มีความสามารถพิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือนักเรียนที่ผ่านโอลิมปิกวิชาการ ที่สามารถใช้สิทธิ์

เข้าเรียนในคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในระบบโควตาได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 53)

5. กลยุทธ์ที่ 5 ปรับเปลี่ยนระบบการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางดนตรี ด้วยการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี จำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อการสร้างผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีให้มีความเป็นเลิศ อาทิอาคารสถานที่ อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการทางดนตรี ฯลฯ ที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เครื่องมือดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล ที่มีคุณภาพรองรับการฝึกซ้อม และรองรับการประกวดแข่งขันในเวทีระดับโลก ตลอดจนรองรับการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ ค่าตอบแทนศิลปินแห่งชาติ วิทยากรหรือนักดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเครื่องมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณแบบใหม่ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 74) และวิธีการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ในศตวรรษที่ 21 (Eckstein, 2009: 59-63) ทั้งนี้โรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการระดมทรัพยากร ทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และจากต่างประเทศ ตลอดจนการเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน

ซึ่งมุ่งเน้นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าปกติ การสอนด้วยบุคลากรพิเศษ การสอนด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ ภายใต้กฎหมาย ประกาศ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สามารถดำเนินการได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 15-16) ตรงกับประเด็นจากเสวนา เรื่อง “เรียนฟรี ใครได้ ใครเสีย” ที่เสนอว่า การจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวที่เน้นการสนองทุนผ่านด้านอุปทาน การให้ค่าใช้จ่ายรายหัวในจำนวนที่เท่ากัน ไม่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันจริง เนื่องจากมีความแตกต่างกันของสถานศึกษาและภูมิหลังของผู้เรียน ดังนั้นจึงควรปรับวิธีการและกระบวนการจัดสรรเงินรายหัวตามความต้องการจำเป็น เพื่อมิให้ผู้เรียนที่มีฐานะยากจนต้องออกจากระบบการศึกษาก่อนวัยอันควร ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 48)

6. กลยุทธ์ที่ 6 กำหนดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรใหม่ ทั้งการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน และธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีระบบการพิจารณาผู้บริหารสถานศึกษาเดิมเป็นอำนาจของอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ปัจจุบันได้มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้เป็นอำนาจหน้าคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ซึ่งควรพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารที่มีความเหมาะสม เข้าใจวัตถุประสงค์ที่มา ของการจัดตั้งโรงเรียนและเข้าใจธรรมชาติ

ของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงทุกมิติของสังคมได้ หากผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาต้องไม่เปลี่ยนแปลงตามฝ่ายการเมือง ต้องมีกลไกกำกับควบคุม มีอำนาจติดตาม ประเมินผลให้ทุกฝ่ายต้องปฏิบัติตามแผนแม่บท หากจะเปลี่ยนแปลงต้องมีการวิจัยอธิบายชี้ชัด เป็นที่ยอมรับของสาธารณะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 11)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรี ควรจัดเตรียมข้อมูลให้ครบถ้วน รอบด้าน นำเสนอกลยุทธ์ที่ได้ เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถด้านดนตรี อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายที่เร่งด่วน ดังนี้

- เปลี่ยนแปลงระบบการจัดสรรงบประมาณแบบเดิมจากต้นสังกัด ให้เหมาะสม เพียงพอ ครอบคลุม ทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี เช่น การก่อสร้างและการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ เครื่องมือดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลที่มีคุณภาพสูง ค่าตอบแทนเพื่อเป็นค่าจ้างวิทยากร ศิลปินแห่งชาติ นักดนตรีหรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายเพื่อการประกวด แข่งขัน และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี ทั้งในระดับชาติและระดับโลก ฯลฯ โดยการเสนอให้เป็นมติคณะรัฐมนตรี

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะต้นสังกัดที่รับผิดชอบโดยตรง ควรกำหนดเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการให้การสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี จัดตั้งหน่วยงานกลาง/องค์กรระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดทิศทางหรือแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทางดนตรี และทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบาย มิให้เกิดความซ้ำซ้อน

- เปลี่ยนแปลงระบบการสรรหาผู้บริหาร และการกำหนดกรอบอัตรากำลังครูด้านดนตรี ให้เหมาะสมต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ตลอดจนวางแผนการผลิตบุคลากรด้านดนตรีที่ตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงาน

2. โรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรี หรือโรงเรียนอื่นที่มีความสนใจและมีความพร้อมสามารถนำกลยุทธ์การบริหารจัดการจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนตามนโยบายด้านการศึกษาที่ต้นสังกัดกำหนด ปรับใช้ให้เข้ากับบริบท สภาพแวดล้อม โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

3. ครูผู้สอนวิชาเฉพาะทางดนตรี หรือครูผู้สอนวิชาสามัญทั่วไป ในโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรี หรือโรงเรียนทั่วไป สามารถนำข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อการติดตามและประเมินผลการนำกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการวิจัยหรือศึกษาการสนับสนุนเงินอุดหนุนรายหัวที่เหมาะสมกับโรงเรียนส่งเสริม

ความเป็นเลิศด้านดนตรี โรงเรียนวัดอุปประสงค์ พิเศษ และโรงเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านอื่นๆ

3. ควรมีการวิจัยหรือศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จจากโรงเรียนเฉพาะทางด้านดนตรีในต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ธนู รัชการราษฎร์. (2557). *ดนตรี 4-6*. กรุงเทพมหานคร: เอ็มพันธ์จำกัด.

ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, มลิวลย์ ลับไพร, สุมาลย์ พงษ์ไพบูลย์ และบุษยารัตน์ จันทร์ประเสริฐ. (2554).

“กรอบโครงสร้างแนวทางการวิจัยพัฒนาคู่มือจัดการเรียนรู้ภาษาไทยและจิตวิทยาการพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติ “ภาษา วรรณคดี ไทยและการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ: การเรียนรู้และสร้างสรรค์จากสังคมไทยสู่สังคมโลก”. วันที่ 22 กรกฎาคม 2554. (Full paper proceeding). ถ่ายเอกสาร.

นิพนธ์ สุวรรณรงค์. (2557). *รายงานการใช้เอกสารประกอบการเรียนดนตรีไทย (ขลุ่ยไทย) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. ผลงานทางวิชาการ โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล. ถ่ายเอกสาร.

พวงรัตน์ เกสรแพทย์. (2558). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของการจัดการความรู้ การมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. เอกสารประกอบการเรียนการสอน ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร. (2558). *รายการประจำปีการศึกษา 2558*. ถ่ายเอกสาร.

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2553). *ปฏิรูปการศึกษา : แนวคิดและข้อเสนอแนะ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ประจำปีงบประมาณ 2559*. กรุงเทพมหานคร: องค์การคำครุสภา.

_____. (2558). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- _____. (2559). แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). การติดตามสภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ท.
- _____. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: องค์การคำครุสภา.
- _____. (2559). สภาการศึกษาเสวนา 2015-2016: จากข้อเสนอสู่นโยบาย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____. (2559). ทิศทางและโจทย์วิจัยของการศึกษาไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____. (2559). การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558-2559. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุธาวลัย หาญจรสุข. (2557). การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ. เอกสารประกอบการสอน. สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2555). การเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: อินทร์ณ.

ภาษาอังกฤษ

- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper and Row Publishers.
- Eckstein, M. (2009). Enrichment: Gifted and Talented education for the 21st Century. *Gifted Child Today*, 32(1), 59-63.
- Gardner, Howard. (1999). *Intelligence Reframed Multiple Intelligence for the 21st Century*. New York: Member of the Peruses Book Group.
- International Institute for Management Development. (2015). *World Competitiveness Yearbook 2015*. Switzerland: Lausanne.
- Porter, Michael E. (2011). "What is strategic" *HBR's 10 must reads on strategy*. Boston: Harvard Business Review.
- Robbins, Stephen P: & Coulter, Mary K. (2012). *Management*. 11th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.

ผู้เขียน

นฤภพ ชันทับไทย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อีเมล: khanong__bk31@hotmail.com

ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: ptheeraphab@gmail.com